imprimé sur www.torah-box.com/torah-pdf

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא קמ.

שקלי להו בנות לכולהו. כתמיה. דכיון דקרית להו מועטין א"כ לא יטלו הן כלום הבנים דהא תנא במתני' גבי נכסים מועטין הבנים ישאלו על הפתחים: **והשאר לבנים.** והאי דקתני ישאלו על הפתחים היינו משהוציאו אותו השאר בהוצאת מזונות ומאין הבנות יחזו עד שיגדרו והבנים ישאלו על הפתחים: **פשיטא מרובין ונתמעטו.** בשעת מיתה היו מרובין ובשעה הוקירו מזונות או נתקלקלו הנכסים וחסרו ואין בהן כדי מזון אלו ואלו עד שיגדרו: **כבר זכו בהן יורשין.** בשעת מיתת אביהן וקרינא בהו נכסים מרובים ויקחו הבנות חלקן המגיעם כפי שומא של שעת מיתת אביהן והבנים יירשו חלקם שהיה מגיעם באותה שעה וכל מה שחסרו הנכסים תסרו לבנות ולבנים לכל אחד כפי חלקו הראוי לו: **ונפרנו.** שהחלו מזונות: **מהו.** מי מטי רווחא לבנים ויטלו מותר נכסים העודף מכדי מזונות בנות עד שיגדרו: **יתומים שקדמו.** קודם שהעמידו בנות בדין ומכרו אפילו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו דאין מוליאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים וכ"ש בנכסים מרובין כדאמר בכתובות האמים שעבדו מוליאין לפרנסה ואין מוליאין למזונות. ש"מ כיון שאם מכרו מכירתן מכירה יש להן תפיסה יד בנכסים ואם נתרבו יש להן חלק בהן וחכותם בהן עומדת: **אלמנתו מהו שתמעט בנכסים.** מי שמת והניח בנים ובנות והניח נמי אלמנתו וצריכה נמי מזונות כל ימי מיגר מרמלותה ואין כאן נכסים אלא כדי מזון הבנים והבנות עד שיגדרו מי אמרינן כיון דאית לה מזוני ממעטא ולא מיקרו נכסים מרובין ומפרישין מהנכסים מזון האשה והבנות עד שיגדרו והמותר לבנים דהא מועטין נינהו ולאחר שיוציאו המותר ישאלו על הפתחים או דלמא כיון דאילו מינסבא לבעל לית לה מזוני לא ממעטא וכמאן דליתא דמיא ומוליאין מן הנכסים לבנות כדי מזונן עד שיגדרו וכל השאר יירשו הבנים כדין נכסים מרובין דהא אלמנה לא ממעטא להו וקרינן בהו הבנים יירשו והבנות חזו ומחלק הבנות לא מזון האלמנה עמהם. והיינו דאיכא בין ממעטא ללא ממעטא דאי ממעטא הבנים ישאלו והאלמנה מזון ואי לא ממעטא חזו יחד האלמנה והבנים אבל הבנות אין להן להפסיד במזונותיהם כלל בין ממעטא בין לא ממעטא דהא בין בנכסים מרובין בין בנכסים מועטין תנן הבנות חזו אי נמי היכא דלא ממעטא מיקרו נכסים מרובין ואף על פי שנתעכבה היום או למחר מלינעא הרי הוא כמרובין ונתמעטו דאמרינן כבר זכו בהן יורשין וחזו שלשתן יחד בנים ובנות ואלמנה. כן נראה שיטה זו בעיני: **כח משמו.** מי שקיבל עליו בשעת נשואין לזון את משמו מאיש אחר ממש שנים ומת ומותל על היורשין לזונה: **כיון דאף על גב דמינסבא אים לה מזוני.** עד חמש שנים מן היורשין שהרי חוב הוא שנתחייב לה אביהן ממעטא וחזו היא והבנות והבנים ישאלו: **לא ממעטא.** ומיקרו מרובין בשעת מיתה ונתמעטו אחרי כן וכבר זכו יורשין והבנות חזו עד בגר ואותה הבת מזון עמהן: **בעל חוב מהו שימעט.** אם אין נכסים אלא כדי החוב ומזון הבנות מי אמרינן דממעט והבנות חזו והבנים ישאלו על הפתחים או לא ממעט וחזו בנים ובנות עד שעת טריפת בעל חוב וכשיטרוף אם יש מותר חזו בנות עד בגר ואם לאו יפסידו: בת

שקלי להו בנות לכולהו אלא אמר רבא [א]מוציאין להן מזונות לבנות עד שיגדרו והשאר לבנים [ב]פשיטא מרובין ונתמעטו [ג]כבר זכו בהן יורשין מועטין ונתרבו מאי [ד]ברשות יורשין קיימי הלכך ברשות יורשין שבוח או דלמא סלוקי מסלקי יורשין מהכא תא שמע [ה]דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן [ו]יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי אבהו וקא בעי מיניה אלמנתו מהו שתמעט בנכסים מי אמרינן כיון דאית לה מזוני ממעטא או דלמא כיון דאילו מנסבא לית לה השתא נמי לית לה [ז]אם תמצא לומר כיון דאילו מנסבא לית לה השתא נמי לית לה בת אשתו מהו שתמעט בנכסים מי אמרינן כיון דכי מנסבא נמי אית לה וממעטא או דלמא כיון דאילו מתה לית לה ולא ממעטא ואם תמצא לומר כיון דאילו מתה לית לה [ח]ולא ממעטא בע"ח מהו שימעט בנכסים מי אמרינן כיון דכי מיית נמי אית ליה ממעט או דלמא כיון דמחסרי גוביינא [ט]לא ממעט ואיכא דבעי לה לאידך גיסא בע"ח מהו שימעט בנכסים בת

מחיים הכא תפסה מחיים משמע כיון דלא תפסי מחיים אע"ג דתפסי לאחר מיתה לא היה מועיל כלום אלא מה שמכרו מכרו והא דאמר כפ' נערה (שם דף נא.) דשב"א אומר נכסים שיש להן אחריות מוליאין לבנים מן הבנים ולבנות מן הבנות כו' אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטין מ"מ אע"ג דאין מוליאין אם מכרו מכרו והשתא אמי אפיר דבכל ענין משמע דפשיטא דמועטין ונתרבו זכו בהם יורשין אפילו כבר תפסו וגבו להם ב"ד דאי לאו הכי אמאי הוה ליה למיבעי במועטין ונתרבו וכבר תפסו או הגבו להם ב"ד מאי ואם תאמר כיון דבנכסים מועטין נמי מה שמכרו מכרו אפילו כבר תפסו מה חילוק יש בין נכסים מרובין לנכסים מועטין דבנכסים מרובין נמי נראה שאין מותרין למכור ולהפקיע מזונות וי"ל דיש חילוק דבנכסים מרובין יכולין למכור לצורך גדול אבל בנכסים מועטין אין יכולין למכור כלל לכתחלה ועוד דמרובין ונתמעטו חזו הבנים עם הבנות ובנכסים מועטין לא חזו כלל: **מה** שמכרו מברו. וא"ת דהכא אמרינן דכין מרובין ונתמעטו וכין מועטין ונתרבו זכו בהם היורשים ובפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף לא. ושם) גבי כתובת בנין דכרין אמר פשיטא מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין פירוש יורשי כתובה הגדולה מועטין ונתרבו מאי ת"ש דהתם בני לרלור מועטין ונתרבו הוו אתו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסיתהו ואי לא כו' עד דאתו לקמיה דר"ג אמר כשם שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהם יורשין כך מועטין ונתרבו זכו בהן יורשין ופירש בקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה הקטנה ופליג ר"ג ארב עמרם דאמר זילו פייסיתהו דמשמע לבני קטנה אמר לפיים בני הגדולה דאי לבני הגדולה אומר לא הוה שייך לשון פיוס כיון דמן הדין שקלי בני הקטנה בגמלה גמורה לאורייתא ולא קשיא מידי דהכא יד הבנים לעולם על העליונה כדי להעמיד נחלה לאורייתא ועוד דהכא לא פקע כח היתומים מעולם

כדקאמר מה שמכרו מכרו ולר"י נראה דהא דקאמר התם ר"ג כו' מועטים ונתרבו זכו בהם יורשין היינו יורשי כתובה הגדולה ויטלו אלו כתובת אמם ואלו כתובת אמם מדלא קאמר כבר זכו בהן יורשין לעולם בתר תקנתא דרבנן שתתקיים כתובת בנין דכרין והכא אזלינן בתר מעיקרא ור"ל דהתם לא מיעקרא כולי האי נחלה לאורייתא דהרי מ"מ כולן יורשין אע"פ שאין נוטלין נשוה אבל הכא מיעקרא לגמרי: **מי אמרינן כיון דאילו מינסבא לית לה לא ממעטא.** תימה לר"י היאך טועה לומר כן והא בת אמי אי מינסבא לית לה כדתנן דתהון מחזן עד דתלקחן לגוברין ואמאי קאמר נמי בע"ח מיחסר גוביינא בת אמי מיחסרא גוביינא ואי מתה נמי לית לה כמו בת אשתו ועוד אי באלמנה שייך נכסים מועטין מה שיעור יהיה דבגלמה בנות יש שיעור למ"ד עד שיגדרו אבל באלמנה לא שייך בגדרות ועד מתי יהיו נכסים מועטין ונראה לפרש דודאי אם אין כאן אלא אלמנה אבל הבנים שניהם שוין בנכסים וכן אם אין כאן אלא אלמנה ובנות דלא תקנו [ט] נכסים מועטים אלא לבנות שהן יוצאי ירכו והם בנות ירושה במקום שאין בנים ואע"ג דמיחסרא

יתומים שקדמו ומברו בנכסים מועטין. פי' בקונטרס שקדמו ומכרו קודם שעמדו בדין לגבות לבנות נכסים מועטין ומיהו לר"י נראה דאפי' כבר תפסו הבנות או הגבו להם ב"ד אם מכרו אחים מכור וכן משמע ביומות בפרק אלמנה (דף פו:) דקאמר התם רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו הבת מאכלת והבן אינו מאכיל מ"ש בן דאין מאכיל מפני חלקו של עובר בת נמי לא תאכיל מפני חלקו של עובר א"ר אסי הכא בנכסים מועטין עסקינן וכגון דאיכא בן בהדה דהאי בת דממ"נ אי אי הכא דמיעברא ביה בן הוא לא עדיף מהאי דקאי ואי בת היא אמאי קא אכלה בתקנתא דרבנן כל כמה דלא נפקא לאויר העולם לא תקינו ליה רבנן ופריך בגמי אוקימתה בנכסים מועטין והאמר רבי אסי א"ר יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין כו' ומאי קושיא ולוקמה כגון שתפסו כבר הבנות או שהגבו להם ב"ד דאין יכולין למכור אלא משמע דלעולם יכולין למכור וקאמר יש לדחות דגבי דיכולין ב"ד לגבות חלק של בת עומדת חלק של עובר שיש לחוש שמא היא בת אין יכולין לגבות כיון שלא יצאת לאויר העולם ואותו חלק יכולין האחין למכור ומיהו אין נראה לדחות כן ועוד דאיה דאמר בפ' הנושא (כתובות דף קג.) אמר ר"נ יתומים שקדמו ומכרו מדור האלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדרבי אסי א"ר יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו התם לא תפס'

לאחר מיתה לא היה מועיל כלום אלא מה שמכרו מכרו והא דאמר בפ' נערה (שם דף נא.) דשב"א אומר נכסים שיש להן אחריות מוליאין לבנים מן הבנים ולבנות מן הבנות כו' אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטין מ"מ אע"ג דאין מוליאין אם מכרו מכרו והשתא אמי אפיר דבכל ענין משמע דפשיטא דמועטין ונתרבו זכו בהם יורשין אפילו כבר תפסו וגבו להם ב"ד דאי לאו הכי אמאי הוה ליה למיבעי במועטין ונתרבו וכבר תפסו או הגבו להם ב"ד מאי ואם תאמר כיון דבנכסים מועטין נמי מה שמכרו מכרו אפילו כבר תפסו מה חילוק יש בין נכסים מרובין לנכסים מועטין דבנכסים מרובין נמי נראה שאין מותרין למכור ולהפקיע מזונות וי"ל דיש חילוק דבנכסים מרובין יכולין למכור לצורך גדול אבל בנכסים מועטין אין יכולין למכור כלל לכתחלה ועוד דמרובין ונתמעטו חזו הבנים עם הבנות ובנכסים מועטין לא חזו כלל: **מה** שמכרו מברו. וא"ת דהכא אמרינן דכין מרובין ונתמעטו וכין מועטין ונתרבו זכו בהם היורשים ובפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף לא. ושם) גבי כתובת בנין דכרין אמר פשיטא מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין פירוש יורשי כתובה הגדולה מועטין ונתרבו מאי ת"ש דהתם בני לרלור מועטין ונתרבו הוו אתו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסיתהו ואי לא כו' עד דאתו לקמיה דר"ג אמר כשם שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהם יורשין כך מועטין ונתרבו זכו בהן יורשין ופירש בקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה הקטנה ופליג ר"ג ארב עמרם דאמר זילו פייסיתהו דמשמע לבני קטנה אמר לפיים בני הגדולה דאי לבני הגדולה אומר לא הוה שייך לשון פיוס כיון דמן הדין שקלי בני הקטנה בגמלה גמורה לאורייתא ולא קשיא מידי דהכא יד הבנים לעולם על העליונה כדי להעמיד נחלה לאורייתא ועוד דהכא לא פקע כח היתומים מעולם

דמיחסרא

מסורת הש"ס

(א) כתובות נא., ב; פרקא כח: כתובות קג. יבמות פז:, ג) (כתובות נב:),

הגהות הב"ח

(ד) תוס' ד"ה מי אמרי וכו' דלא תקנו דין נכסים:

מוסף רש"י

יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין. שהבנות שכנות בהן כדתנן הבנות חזו והבנים ישאלו על הפתחים, ומקדמי קודם שיגלו לב"ד ומכרום (כתובות קג.) קודם שבאו הבנות לב"ד והפתידים כ"ד לנכסים כחזקת בנות (תוספה בא.).

עין משפט נר מצוה

ב א מי' פ"ע מהלכות אישות הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קיב סעיף ח:
ג ב מי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף יג:
ד ג ד מי' שם טוש"ע שם סעיף יד:
ה ה ו ז מי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף טו וע"ש:

רבינו גרשום

שקלי להו בנות. מיד בחמיה ולית לבנים כלום והא יש בנכסים הללו הרבה יותר משיעור מזונות לבנות עד שיבגרו: אלא אמר רבא מוציאין מהן. מיד שיעור מזונות לבנות עד שיבגרו והשאר יהיו לבנים למזונות: יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו. ואין גובין מהן השתא מה שמכרו בנכסים מועטין זכו בהן כל שכן במועטין ונתרבו: שוב יתיב קבעי אלמנתו שהיורשין חייבין לזונה ואי ליכא אלא סיפוק הבנות וסיפוק אלמנה דאם לא הוי מינסבא איכא מיעוט נכסים דליית בהו עד שיבגרו וממעטא לבייהו ואמרינן נכסין מועטין הן. והבנים ישאלו על הפתחים: מי אמרינן כיון דאית לה מזונות ממעטא. וישאלו על הפתחים. או דלמא כיון דביתה לא נסבי אימת דבעי. וכי מנסבא ליית לה מזוני מיורשין ה"נ השתא חשבינן לה כמאן דמינסבא ולא ממעטא: בת אשתו. שקבל עליו לזונה ה' שנים כשנשא אמה והשתא מת הבעל ויורשין חייבין במזונותיה עד סוף ה' שנים מהו שתמעט בנכסים. דלא הויין מרובין: מי אמרינן. אע"ג דאי מינסבא אית לה ה' שנים מזונות כמר שקיבל ממעטא או דלמא כיון דאלו מתה לית ליה מזונות השתא נמי לא ממעטא: בעל חוב של אביהן מהו שימעט. כשמתשכבין החוב שיש לו לקבל הוו נכסים מועטין. מי אמרי' אע"ג דאילו מת בעל חוב אית ליה יורשין שגובין במקומו וממעט. או דילמא כו': איכא דבעי להך גיסא. שמקדים במאוחר תחלה: בעל חוב מהו שימעט בנכסים. מי אמרינן כיון שמתחוסר גוביינא לא ממעט או דילמא כיון דאילו מת נמי אית להיורשין נמי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com